

א ומֹשֶׁה הָיָה רֹעֵה אֶת־צֹאן יִתְרוֹ חֹתְנֹו כִּתְּנֵן מִדִּיִן וַיִּנְהַג אֶת־הַצֹּאן אַחַר הַמִּדְבָּר וַיָּבֵא אֶל־הַר הָאֱלֹהִים חֲרֻבָה:

ומֹשֶׁה הָיָה רֹעֵה אֶת־צֹאן יִתְרוֹ חֹתְנֹו כִּתְּנֵן מִדִּיִן וַיִּנְהַג אֶת־הַצֹּאן אַחַר הַמִּדְבָּר וַיָּבֵא אֶל־הַר הָאֱלֹהִים חֲרֻבָה:

ומֹשֶׁה הָיָה רֹעֵי יְת עָנָא דִּיתְרוֹ חֲמוּהֵי רַבָּא דְמִדִּיִן וּדְבַר יְת עָנָא לְבַתֵּר שְׁפַר רַעֲיָא לְמִדְבָּרָא וְאַתָּא לְטוֹרָא דְאַתְגְּלִי עֲלוּהֵי יְקָרָא דִּי לְחֹרֵב:

ב וַיָּרָא מִלֶּאדָּי יְהוָה אֵלָיו בְּלַבַּת־אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה וַיֵּרָא וְהִנֵּה הַסֵּנֶה בַּעַר בָּאֵשׁ וְהַסֵּנֶה אֵינְנוֹ אֶכָּל:

וַיֵּרָא מִלֶּאדָּי יְהוָה אֵלָיו בְּלַבַּת־אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה וַיֵּרָא וְהִנֵּה הַסֵּנֶה בַּעַר בָּאֵשׁ וְהַסֵּנֶה אֵינְנוֹ אֶכָּל: וְאַתְגְּלִי מִלֶּאכָא דִּי לִיה בְּשִׁלְהוּבִית אֶשְׁתָּא מְגוֹ אֶסְנָא וַחֲזָא וְהָא אֶסְנָא בַּעַר בְּאֶשְׁתָּא וְאַסְנָא לִיתוּהֵי מִתְאַכִּיל:

ג וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶסְרֶה־נָּא וְאַרְאֶה אֶת־הַמְּרֹאֶה הַגָּדֹל הַזֶּה מִדּוּעַ לֹא־יִבְעַר הַסֵּנֶה: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶסְרֶה־נָּא וְאַרְאֶה אֶת־הַמְּרֹאֶה הַגָּדֹל הַזֶּה מִדּוּעַ לֹא־יִבְעַר הַסֵּנֶה:

וְאַמְר מֹשֶׁה אֶתְפְּנִי כְעַן וְאַחֲזִי יְת חֲזוּנָא רַבָּא הַדִּין מָא דִּין לָא מִתּוֹקֵד אֶסְנָא:

ד וַיֵּרָא יְהוָה כִּי סָר לְרֵאוֹת וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹהִים מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הַנְּגִי:

וַיֵּרָא יְהוָה כִּי סָר לְרֵאוֹת וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹהִים מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הַנְּגִי:

וַחֲזָא יִי אֲרִי אֶתְפְּנִי לְמַחֲזִי וְקָרָא לִיה יִי מְגוֹ אֶסְנָא וְאַמְר מֹשֶׁה מֹשֶׁה וְאַמְר הָא אָנָּא:

ה וַיֹּאמֶר אֶל־תִּקְרַב הַלֵּם שַׁל־נַעֲלִיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמַּת־קֹדֶשׁ הוּא:

וַיֹּאמֶר אֶל־תִּקְרַב הַלֵּם שַׁל־נַעֲלִיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמַּת־קֹדֶשׁ הוּא: וְאַמְר לָא תִקְרַב הַלְכָא שְׁרִי סִינְךָ מֵעַל רַגְלֶךָ אֲרִי אַתְרָא דְאַתָּ קָאִים עֲלוּהֵי אַתְר קֹדִישׁ הוּא:

~~~~~ רש"י ~~~~~

(א) אַחַר הַמִּדְבָּר, לְהִתְרַחֵק מִן הַגִּזְל שֶׁלֹּא יֵרְעוּ בְּשָׂדוֹת אַחֵרִים. אֵל הַר הָאֱלֹהִים, עַל שֵׁם הַעֲתִיד:

(ב) בְּלַבַּת אֵשׁ, בְּשִׁלְהֶבֶת אֵשׁ לְבוֹ שֶׁל אֵשׁ, כְּמוֹ: "לֵב הַשָּׁמַיִם" (דְּבָרִים ד יא), "בְּלֵב הָאֱלֹהִים" (שְׁמוּאֵל-ב יח יד). וְאַל תִּתְמַה עַל

הַתִּי"ו, שֵׁינֵשׁ לָנוּ כִּי־צֵא בּוֹ: "מָה אִמְלָה לְבַתְּךָ" (יִחְזַקְאֵל טו ל). מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה, וְלֹא אֵילָן אַחֵר, מִשּׁוּם "עֲמוּ אֲנִכִּי בְּצִרְהָ" (תְּהִלִּים

צא טו). אֶכָּל, נֶאֱכָל, כְּמוֹ "לֹא עָבַד בָּהּ" (דְּבָרִים כא ג), "אֲשֶׁר לָקַח מִשָּׁם" (בְּרַאשִׁית ג כג):

(ג) אֶסְרֶה־נָּא, 'אֶסְרֶה' מִכָּאן לְהִתְקַרֵּב שָׁם:

(ד) שַׁל, שְׁלַף וְהוֹצֵא, כְּמוֹ: "וְנִשַּׁל הַבְּרֹזֶל" (דְּבָרִים יט ה), "כִּי יִשַּׁל וַיִּתְּךָ" (דְּבָרִים כח מ). אֲדַמַּת קֹדֶשׁ הוּא, הַמָּקוֹם:

וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב וַיִּסְתֵּר מִשֶּׁה פָּנָיו כִּי יָרָא מֵהַבְּיֹט אֶל־הָאֱלֹהִים:

וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב וַיִּסְתֵּר מִשֶּׁה פָּנָיו כִּי יָרָא מֵהַבְּיֹט אֶל־הָאֱלֹהִים:

וַאֲמַר אָנָּה אֱלֹהָא דְאַבְרָהָם אֱלֹהָא דְיִצְחָק וְאֱלֹהָא דְיַעֲקֹב וּכְבִּשְׁנוּן מִשֶּׁה לְאַפּוּהֵי אַרִי דְחִיל מְלֵאסְתַּכְּלָא בְּצִית יִקְרָא דִּי:

וַיֹּאמֶר יְהוָה רְאֵה רָאִיתִי אֶת־עַנְי עַמִּי אֲשֶׁר בְּמִצְרַיִם וְאֶת־צַעֲקָתָם שָׁמַעְתִּי מִפְּנֵי נִגְשָׁיו כִּי יִדְעָתִי אֶת־מִכְאֲבָיו:

וַיֹּאמֶר יְהוָה רְאֵה רָאִיתִי אֶת־עַנְי עַמִּי אֲשֶׁר בְּמִצְרַיִם וְאֶת־צַעֲקָתָם שָׁמַעְתִּי מִפְּנֵי נִגְשָׁיו כִּי יִדְעָתִי אֶת־מִכְאֲבָיו:

וַאֲמַר יִי מַגְלָא גְלִי קְדָמִי יֵת שְׁעִבּוּד עַמִּי דִּי בְּמִצְרַיִם וְיֵת קְבִלְתָּהוֹן שְׁמִיעַ קְדָמִי מִן קְדָם מְפִלְחִיהוֹן אַרִי גְלִי קְדָמִי יֵת כִּיבִיהוֹן:

ח וַאֲרִדְ לְהַצִּילוֹ | מִיַּד מִצְרַיִם וְלְהַעֲלֹתוֹ מִן־הָאָרֶץ הַהִוא אֶל־אֶרֶץ טוֹבָה וְרַחֲבָה אֶל־אֶרֶץ זָבֹת חֶלֶב וְדִבְשׁ אֶל־מְקוֹם הַכְּנַעֲנִי וְתַחֲתֵי וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִי וְהַחֲוִי וְהַיְבוּסִי:

וַאֲרִדְ לְהַצִּילוֹ | מִיַּד מִצְרַיִם וְלְהַעֲלֹתוֹ מִן־הָאָרֶץ הַהִוא אֶל־אֶרֶץ טוֹבָה וְרַחֲבָה אֶל־אֶרֶץ זָבֹת חֶלֶב וְדִבְשׁ אֶל־מְקוֹם הַכְּנַעֲנִי וְתַחֲתֵי וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִי וְהַחֲוִי וְהַיְבוּסִי:

וְאֶתְגַּלִּיתִי לְשִׁזְבוֹתָהוֹן מִיַּד דְּמִצְרָאִי וְלְאַסְקוּתָהוֹן מִן אֶרְעָא הַהִיא לְאַרְעָא טָבָא וּפְתִיא לְאַרְעָא עֲבָדָא חֶלֶב וְדִבְשׁ לְאַתֵּר כְּנַעֲנָאִי וְחַתָּאִי וְאַמֹּרָאִי וּפְרִזָּאִי וְחֲוָאִי וַיְבוּסָאִי:

ט וְעַתָּה הִנֵּה צַעֲקַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בָּאָה אֵלַי וְגַם־רָאִיתִי אֶת־הַלְּחִץ אֲשֶׁר מִצְרַיִם לְחַצִּים אֹתָם:

וְעַתָּה הִנֵּה צַעֲקַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בָּאָה אֵלַי וְגַם־רָאִיתִי אֶת־הַלְּחִץ אֲשֶׁר מִצְרַיִם לְחַצִּים אֹתָם:

וּכְעַן הָא קְבִילַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲלַת קְדָמִי וְאַף גְּלִי קְדָמִי יֵת דְּוַחְקָא דִּי מִצְרָאִי דְּחַקִּין לְהוֹן:

~~~~~ רש"י ~~~~~

(ז) כִּי יִדְעָתִי אֶת מִכְאֲבָיו, כְּמוֹ "וַיִּדַע אֱלֹהִים" (שמות ב כה), כְּלוּמַר, כִּי שָׁמַעְתִּי לֵב לְהִתְבּוֹנֵן וְלְדַעַת אֶת מִכְאֲבָיו, וְלֹא הֶעֱלַמְתִּי עֵינַי וְלֹא אָאָטִם (אֶת) אֲזְנֵי מִצַּעֲקָתָם:

י וַעֲתָה לָכֶּה וְאֶשְׁלַחְךָ אֶל־פְּרַעֲהַ וְהוֹצֵא אֶת־עַמִּי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם:

וַעֲתָה לָכֶּה וְאֶשְׁלַחְךָ אֶל־פְּרַעֲהַ וְהוֹצֵא אֶת־עַמִּי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם:

וּכְעַן אֵיתָא וְאֶשְׁלַחְנָךְ לְוַת פְּרַעֲהַ וְאֶפִּיק יְת עַמִּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם:

יֵא וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָאֱלֹהִים מִי אֲנֹכִי כִּי אֵלְךָ אֶל־פְּרַעֲהַ וְכִי אוֹצִיא אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם:

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָאֱלֹהִים מִי אֲנֹכִי כִּי אֵלְךָ אֶל־פְּרַעֲהַ וְכִי אוֹצִיא אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם:

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קְדָם יי מִן אֲנָא אַרִי אַזִּיל לְוַת פְּרַעֲהַ וְאַרִי אֶפִּיק יְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם:

יב וַיֹּאמֶר כִּי־אֶהְיֶה עִמָּךְ וְזָה־לְךָ הָאוֹת כִּי אֲנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת־הָעָם מִמִּצְרָיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת־הָאֱלֹהִים עַל הַהָר הַזֶּה:

וַיֹּאמֶר כִּי־אֶהְיֶה עִמָּךְ וְזָה־לְךָ הָאוֹת כִּי אֲנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת־הָעָם מִמִּצְרָיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת־הָאֱלֹהִים עַל הַהָר הַזֶּה:

וַיֹּאמֶר אַרִי יְהִי מִימְרֵי בְּסַעֲדָךְ וְדִין לְךָ אֶתָּא אַרִי אֲנָא שְׁלַחְתָּךְ בְּאַפְקוּתָךְ יְת עַמָּא מִמִּצְרָיִם תַּפְּלַחוּן קְדָם יי עַל טוֹרָא הַדִּין:

~~~~~ רש"י ~~~~~

(י) וַעֲתָה לָכֶּה וְאֶשְׁלַחְךָ אֶל פְּרַעֲהַ, וְאֵם תֹּאמֶר מֶה תוֹעִיל, "וְהוֹצֵא אֶת עַמִּי" — יוֹעִילוֹ דְּבַרְיָךְ וְתוֹצִיאָם מִשָּׁם:

(יא) מִי אֲנֹכִי, מֶה אֲנִי חֲשׂוֹב לְדַבֵּר עִם הַמַּלְאָכִים. וְכִי אוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאֵף אִם חֲשׂוֹב אֲנִי, מֶה זָכוּ יִשְׂרָאֵל שִׁיעֲשֶׂה לָּהֶם גַּם, וְאוֹצִיאָם מִמִּצְרָיִם:

(יב) וַיֹּאמֶר כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ, הַשִּׁיבוּ עַל רֹאשׁוֹן רֹאשׁוֹן, וְעַל אַחֲרוֹן אַחֲרוֹן: שְׁאִמְרַת "מִי אֲנֹכִי כִּי אֵלְךָ אֶל פְּרַעֲהַ" — לֹא שְׁלַךְ הָיָא, כִּי אִם מְשַׁלֵּי "כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ". "וְזָה" הַמַּרְאֵה אֲשֶׁר רָאִיתָ בְּסִנְיָה, "לָךְ הָאוֹת כִּי אֲנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ" (וְתַצְלִיחַ בְּשְׁלִיחוּתִי) וְכִדְאִי אֲנִי לְהַצִּיל, כְּאֲשֶׁר רָאִיתָ הַסִּנְיָה עוֹשֶׂה שְׁלִיחוּתִי וְאִיגַנּוּ אֶכֶל, כִּף תִּלְךָ בְּשְׁלִיחוּתִי וְאִינְךָ גְזוּק. וְשִׁשְׂאֵלָת: מֶה זָכוּת יֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל שִׁיעֲזָאוּ מִמִּצְרָיִם, — דְּבַר גְּדוּל יֵשׁ לִי עַל הוֹצֵאָה זֹה, שְׁהָרִי עֲתִידִים לְקַבֵּל הַתּוֹרָה "עַל הַהָר הַזֶּה" לְסוּף שְׁלִשָּׁה חֲדָשִׁים שִׁיעֲזָאוּ מִמִּצְרָיִם. דְּבַר אַחַר: כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ, "וְזָה" שְׁתַּצְלִיחַ בְּשְׁלִיחוּתְךָ, "לָךְ הָאוֹת" — עַל הַבְּטָחָה אַחֲרַת שְׁאִנִּי מִבְּטִיחָךְ, שְׁכַשְׁתוֹצִיאָם "מִמִּצְרָיִם, תַּעֲבֹדוּן" אוֹתִי "עַל הַהָר הַזֶּה" — שְׁתַּקְבְּלוּ הַתּוֹרָה עֲלֵינוּ, וְהִיא הַזָּכוּת הַעוֹמֶדֶת לְיִשְׂרָאֵל. וְדוּגְמַת לְשׁוֹן זֶה מְצִינּוּ: "וְזָה לָךְ הָאוֹת אֲכוּל הַשָּׁנָה סְפִיחַ וְגו'" (ישעיה לו ל), — מַפְלַת סְנַחְרִיב תַּהֲיֶה לָךְ לְאוֹת עַל הַבְּטָחָה אַחֲרַת, שְׁאַרְצָכֶם חֲרָבָה מִפְּרוֹת, וְאֲנִי אֶבְרַךְ הַסְּפִיחִים:

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָאֱלֹהִים הִנֵּה אֲנֹכִי בֹא אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתִּי לָהֶם אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם וְאָמְרוּ־לִי מַה־שְּׁמוֹ מָה אָמַר אֱלֹהִים:

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָאֱלֹהִים הִנֵּה אֲנֹכִי בֹא אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתִּי לָהֶם אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם וְאָמְרוּ־לִי מַה־שְּׁמוֹ מָה אָמַר אֱלֹהִים:

וְאָמַר מֹשֶׁה קָדֵם יי הָא אָנָּה אֲתִי לֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֵימַר לְהוֹן אֱלֹהָא דְאַבְהַתְכוֹן שְׁלַחְנִי לְוַתְכוֹן וְיִמְרוֹן לִי מָה שְּׁמִיה מָה אֵימַר לְהוֹן:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־מֹשֶׁה אֲהִיָּה אֲשֶׁר אֲהִיָּה וַיֹּאמֶר כֹּה תֹאמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲהִיָּה שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־מֹשֶׁה אֲהִיָּה אֲשֶׁר אֲהִיָּה וַיֹּאמֶר כֹּה תֹאמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲהִיָּה שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם: וְאָמַר יי לְמֹשֶׁה אֲהִיָּה אֲשֶׁר אֲהִיָּה וְאָמַר כְּדִן תִּימַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲהִיָּה שְׁלַחְנִי לְוַתְכוֹן:

טו וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹהִים אֶל־מֹשֶׁה כֹּה תֹאמַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם אֱלֹהֵי אֲבֹרָהֶם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וְאֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם זֶה־שְּׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זְכוּרִי לְדֹר דָּר:

וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹהִים אֶל־מֹשֶׁה כֹּה תֹאמַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם אֱלֹהֵי אֲבֹרָהֶם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם זֶה־שְּׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זְכוּרִי לְדֹר דָּר:

וְאָמַר עוֹד יי לְמֹשֶׁה כְּדִן תִּימַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל יי אֱלֹהָא דְאַבְהַתְכוֹן אֱלֹהֵיה דְאַבְרָהָם אֱלֹהֵיה דְיַצְחָק וְאֱלֹהֵיה דְיַעֲקֹב שְׁלַחְנִי לְוַתְכוֹן דִּין שְּׁמִי לְעֹלָם וְדִין דְכְרָנִי לְכָל דָּר וְדָר: **חמישי**

רשי

(יד) אֲהִיָּה אֲשֶׁר אֲהִיָּה, אֲהִיָּה עַמָּם בְּצַרָה זֹאת, אֲשֶׁר אֲהִיָּה עַמָּם בְּשַׁעֲבוּד שְׂאָר מַלְכוּתוֹת. אָמַר לְפָנָיו: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, מָה אָנִי מְזַכֵּיר לָהֶם צַרָה אַחֲרֵת, דַּיִם בְּצַרָה זוֹ. אָמַר לוֹ: יִפֶּה אָמַרְתָּ: 'כֹּה תֹאמַר וְגו'' (ברכות ט:):

(טו) זֶה שְּׁמִי לְעֹלָם, חֶסֶד וְיִי, לֹמַר: הַעֲלִימְהוּ שְׁלֵא יִקְרָא כְּתוּבוֹ. וְזֶה זְכוּרִי, לְמַדּוֹ הֵיאָךְ נִקְרָא (פסחים ג.), וְכֵן דָּוִד הוּא אוֹמֵר: "ה' שְׁמֹךְ לְעוֹלָם, ה' זְכוּרֶךְ לְדוֹר וָדוֹר" (תהלים קלה יג):